

Dnr Kdn 2019/42

Rapport om arbete med nationella minoriteters rättigheter år 2018

Bakgrund

Denna rapport har sammanställts i enlighet med kommunens riktlinjer för nationella minoriteters rättigheter (Dnr Kst 2013/162-31). Rapporten är strukturerad med utgångspunkt i de krav som finns i riktlinjerna kring information, skyddande och främjande av språk och kultur, kontakter med kommunen, samråd kring frågor som berör minoriteterna, äldreomsorg på minoritetsspråk samt uppföljning av arbetet. Genom att 2018 år var kommunens första år som finskt förvaltningsområde fokuserade arbetet på den kartläggning som ska genomföras vid anslutning till förvaltningsområden. Denna rapport hänvisar till kartläggningen när det är relevant men kartläggningen rapporterades som en egen rapport till kultur-, demokrati- och fritidsnämnden i februari 2019, Dnr Kdn 2018/116.

Information och kontakter med kommunen

På kommunens webbplats finns en sida som innehåller information om så väl lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk som minoritetsarbetet i Järfälla. På webbsidan ges även tillgång till kommunens riktlinjer för minoritetsarbetet samt grundläggande information om nationella minoriteters rättigheter på samtliga minoritetsspråk finska, meänkieli, nordsamiska, sydsamiska, lulesamiska, jiddisch, romani arli, romani kelderash och romani kale. I nuläget har inte servicecenter någon finsktalande personal men tar vid behov in två personer från internservice som tillhör samma avdelning.

Skyddande och främjande av språk och kultur

Enligt riktlinjerna ska varje nämnd planera för inslag i sin verksamhet som syftar till främjande av språk och kultur. Kommunen erbjuder genom Järfälla språkcentrum möjlighet till modersmålsundervisning på samtliga nationella minoritetsspråk. På kommunens hemsida under barn och utbildning har kommunen information för elever och föräldrar om denna möjlighet.

Modersmålsundervisning på finska, samiska och romani pågår i förskolan, i förskoleklass och i grundskolan. Idag är det 61 elever som får modersmålsundervisning i finska varav 19 elever som läser finska som nybörjarspråk. 18 barn har förstärkt modersmålsstöd i finska i förskola och förskoleklass. Under 2018 har en av lärarna i finska bytts ut. Järfälla språkcentrum har idag två legitimerade lärare i finska som båda arbetar heltid.

Två elever har fjärrundervisning i nordsamiska. Det är en elev som har modersmålsundervisning i romani. I de övriga minoritetsspråken har man inga elever och ingen efterfrågan.

Kommunens bibliotek arbetar för att skydda och främja de nationella minoriteternas språk och kultur genom tillgängliggörande av medier på samtliga nationella minoritetsspråk och om samtliga nationella minoriteter. Detta finns som ett prioriterat område i bibliotekets biblioteks- och medieplan. Därför har Järfälla bibliotek litteratur på minoritetsspråken, såväl för vuxna som för barn. Dessutom finns facklitteratur om minoritetsspråken och om dessa språkområdets speciella kulturhistoria. Sagostunder på finska har arrangerats vid tre tillfällen under oktober och november tillsammans med Finska föreningen Varttuneet. Sagostunderna har sammanlagt besökts av 10 barn.

Järfälla Kultur har i sitt scenkonstprogram inkluderat föreställningar i syfte att främja språk och kultur. Under året har Järfälla kultur erbjudit en tvåspråkig (svenska och finska) scenkonstföreställning Millimetermannen/Millimetrimies från UusiTeatteri för barn 6-10 år på den årliga scenkonstfestivalen i Viksjö centrum. Föreställningens skådespelare, mimaren Hannu Böök höll i en pantomimverkstad för barn 4-9 år under festivalen 13 oktober. UusiTeatteri är en professionell sverigefinländsk teater och har sedan starten 2002 skapat många föreställningar för barn och unga. Alla föreställningar spelas på svenska, finska eller tvåspråkigt.

I ett samarbete med finska scenkonstnärer från Finland har dockteaterföreställningen Maskeraden på slottet med dockteaterkonstnären Milla Risku visats vid nationaldagen på Görvåln. Föreställningens manus grundar sig på Görvålns historia.

I samarbete med Järfälla Kultur, Folkets hus och parker (FHP) och Riksteatern visades 23 november teaterföreställningen Män i mogen ålder/Vanhoja poikia i en digital livesändning från Tammerfors Arbetarteater. Livesändningen ägde rum på biografen i Kallhälls folkets hus. Föreställningen spelades på finska och textades på finska och svenska. Det var 45 personer i publiken. Denna föreställning är ett pilotprojekt och produceras av Riksteatern som en del i en långsiktig satsning på digitalisering och scenkonst.

Samråd kring frågor som berör minoriteterna

Enligt lagen om nationella minoriteter ska kommuner genom samråd ge företrädare för de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem. Kultur-, demokrati- och fritidsnämnden/förvaltningen bjöd under 2018 in till två öppna samråd för samtliga nationella minoriteter den 26 april och 6 november. Fler samrådsmöten hölls under året med fokus på finskt förvaltningsområde som rapporterats i kartläggningsrapporten från finskt förvaltningsområde. Syftet med samråden är att ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem i kommunen. Mötet var öppet för alla invånare som identifierar sig som tillhörande någon av de nationella minoriteterna, sverigefinnar, samer, romer, tornedalingar och judar. Fokus för samråden har under 2018 blivit finskt förvaltningsområde, då kartläggningen pågått och samtliga deltagare i samråden har identifierat sig som sverigefinnar. Under året har samråden varit mer välbesökta än under 2017, med ett 20 tal deltagare vid båda tillfällena. Samråden har annonserats i lokaltidningar och ett engagemang har funnits i utvecklingsarbetet av finskt förvaltningsområde.

Kartläggning av nationella minoriteter i Järfälla kommun

Kommunstyrelseförvaltningen har sammanställt statistik i syfte att få en bild av hur många personer som ingår i nationella minoriteter i Järfälla. Utöver granskning av

statistiskt material har undersökningen genomförts med hjälp av kontakter med organisationer som samlar personer från de nationella minoriteterna. Nedanstående tabell redovisar resultatet av undersökningen.

Tabell 1. Kartläggning av nationella minoriteter i Järfälla

Nationell minoritet	Antal	Källa
Sverigefinnar ¹	7 517	Statistiska centralbyrån
Tornedalingar	~300	Svenska tornedalingars riksförbund, Stockholms lokalavdelning
Judar	75-80	Judiska församlingen i Stockholm
Samer	22	Sametinget
Romer	Okänd	Saknas

Sammanställningen försvåras av den så kallade självidentifikationsprincipen² men visar ändå på att det största behovet i kommunen verkar finnas inom den nationella minoriteten sverigefinnar. Sammanställningen är från 2014 och behöver uppdateras.

Äldreomsorg på minoritetsspråk

Enligt lagen om nationella minoriteter ska kommunen erbjuda hela eller till väsentlig del av den service som erbjuds inom ramen för äldreomsorg på finska om det efterfrågas. Inom kommunen finns en dagverksamhet och ett äldreboende med finsk inriktning. Dagverksamheten har under 2018 haft ett antal aktiviteter på finska som bland annat har syftat till kunskapsspridning kring de nationella minoriteterna. Lönnens äldreboende är ett finskt profilboende, äldreboendet erbjuder finskspråkig personal, finsk mat, kultur och aktiviteter. I övriga verksamheter inom äldreomsorgen finns det tillgång till finstalande personal vid behov. Under 2018 har det varit lättare att rekrytera finskspråkig personal mot tidigare år.

Finskt förvaltningsområde

Sedan februari 2018 är Järfälla kommun anslutet till de finska förvaltningsområdena. Riktlinjer för nationella minoriteter uppdaterades därför i april 2018, Dnr Kdn 2018/66 för att anpassas till de nya krav som ställs på kommunen. Under året genomfördes en kartläggning i samråd med representanter från den sverigefinska minoriteten som ledde till en plan för det fortsatta arbetet, vilket rapporterats separat. En lagskärpning skedde 1 januari 2019 vilket kan kräva ytterligare uppdatering av riktlinjer och dessa behöver ses över.

Uppföljning av arbetet

Riktlinjerna uttrycker att en årlig rapport, såsom denna, ska sammanställas med syfte att beskriva de insatser som har genomförts under det gångna året kring de nationella minoriteternas rättigheter. Rapporten ska i enlighet med riktlinjerna utgöra grund för det samråd med företrädare för de nationella minoriteterna som genomförs årligen.

¹ Utdrag ur Statistiska centralbyråns befolkningsregister anger 7 517 personer med finsk anknytning i Järfälla kommun. Siffran inbegriper personer födda i Finland eller med minst en förälder född i Finland eller med minst en far-/morförälder född i Finland.

² Självidentifikationsprincipen innebär att det är upp till varje individ att avgöra om han eller hon tillhör någon av de nationella minoriteterna (Regeringens proposition 2008/09-158 – ”Från erkännande till egenmakt – regeringens strategi för de nationella minoriteterna”)